

Усі види звертань оформлено тільки кличним відмінком. У цьому, як і ще багато в чому, І. Франко був, є і буде зразком для всіх митців українського слова.

Література:

1. Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови. – К., 2004.
2. Синтаксична будова української мови. – К., 1968.
3. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. – К., 1969.
4. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис. – К., 1972.

Марія Гринишин (Львів)

Номінація адресата мовлення як один із засобів позначення соціального статусу людини (на матеріалі художньої прози Івана Франка)

У системі мовних засобів, які є маркерами соціального статусу людини, важливе місце займають номінації осіб, до яких звернене мовлення. Вибір лексико-семантичного наповнення та структури певної номінації адресата мовлення зумовлений позамовними чинниками, серед яких є й соціальні. Тому перспективно досліджувати номінації адресата мовлення в площині соціолінгвістики, яка передбачає лінгвістичне осмислення соціального статусу особи. У статті розглянемо реалізацію цієї категорії на матеріалі художньої прози І. Франка.

В умовах нової наукової парадигми, комунікативно зорієнтованої, актуальним є вивчення номінацій адресата мовлення в соціолінгвістичному і прагматичному аспектах. Ці підходи визначають напрями аналізу малодосліджених проблем комунікативної адекватності номінацій адресата мовлення, мовленнєвого маркування соціальних статусів комунікантів у симетричних й асиметричних позиціях.

Одиниці мови, які слугують для називання адресата мовлення, у науковій літературі різних часів (а відтак у різних лінгвістичних концепціях) виступають під різними назвами: апелятив [8], вокатив [8; 9; 12], звертання [2], предметна частина змісту апеляції, номінація адресата мовлення [13] тощо. Довгий час термін “звертання” трактували у двох основних значеннях: звертання як мовленнєвий акт (ситуація звертання) і звертання як мовний матеріал, що здійснює цей мовленнєвий акт, тобто одиниця граматичної і лексичної системи української мови. На сьогодні під *звертанням* розуміють лише комунікативний акт, а саме слово (чи сполучення слів), яке використовують у цьому акті, називають вокативом [8: 91–97]. У нашому дослідженні термін “звертання” трактуємо як компонент чи складник неінформативного комунікативного акту (про неінформативний мовленнєвий акт

див.: [6: 194]), а мовні одиниці, за допомогою яких виражаються відповідні мовленнєві акти, – *номінації адресата мовлення і вокативи*.

У процесі дослідження номінацій адресата мовлення в соціолінгвістичному аспекті на перше місце виступає соціально-регулювальна функція, оскільки вона підкреслює соціальні відношення між співрозмовниками. Соціально-регулювальна функція властива передусім іменникам – загальним назвам, її реалізація має на меті встановлення бажаного для мовця і відповідного комунікативній ситуації розподілу соціальних ролей між мовцем та адресатом: “використовуючи ту чи іншу конкретну номінацію, мовець задає (пропонує, нав’язує) адресатові своє розуміння специфіки певної комунікативної ситуації: її офіційний чи неофіційний характер, симетричність чи асиметричність суспільних позицій адресата й адресанта тощо” [14: 76]. Здійснення вокативами соціально-регулювальної функції зумовлює наявність у їх значенні певного символізму: “з погляду етикетної і регламентної регуляції в прагматичний аналіз мовленнєвої діяльності необхідно включити саме символічний аспект вокативних висловлень (значення і вживання), оскільки етикетні і регламентні вокативи можна віднести до виявів соціального символізму в мовленні, суть якого в демонстрації адресатові адресантом символу соціальних відносин” [10: 115]. Вокативи, маючи здатність номінації ролі адресата, дають змогу безпосередньо встановлювати соціальну дистанцію, яка відповідає інтенції мовця, і в разі її зміни сигналізувати про це лінгвально.

Наявність соціально-регулювальної функції у вокативів дає підстави вважати їх одним із мовленнєвих маркерів соціального статусу людини. Соціальний статус людини – важливе поняття соціолінгвістики. Ця категорія зумовлена соціально-економічними й культурно-етичними характеристиками суспільства, з одного боку, та рольовими, дистанційними, нормативними характеристиками соціальної стратифікації, з іншого. Соціальний статус людини має субстанційний і реляційний виміри. До першого належать незалежні і засвоєні характеристики людини – стать, вік, національність, культурне і соціальне походження, освіта, фах, рівень володіння мовою. Другий вимір передбачає розгляд співвідносного становища в соціальних структурах, яке виражається термінами соціальної і ситуаційної нерівності та рівності – відношення між вищим і нижчим, а також рівними за соціальним статусом [6: 11].

Поняття *соціального статусу* логічно розкривати через *соціальну роль*. Під соціальною роллю постає “нормативно схвалений суспільством тип поведінки, що очікується від кожного, хто займає відповідну соціальну позицію” [7: 23]. Жодна із соціальних ролей “не вичерпує змісту діяльності людини, фіксуючи лише той бік її особистості, з яким вона постає перед іншими людьми” [3: 70]. Порівняння ролі і статусу допомагає виділити стабільність і векторну скерованість (наприклад, опозиція “вищий”–“нижчий”) як основні характеристики статусу. Якщо соціальний статус відображає суворо закріплений аспект соціальних відносин людини, то соціальні ролі становлять динамічний аспект цих відносин. Перший входить до

понятійного ряду, пов'язаного зі стратифікаційною варіативністю мови, а другий – до ряду, пов'язаного зі ситуативною.

Соціальна стратифікація передбачає оцінку статусних ознак людини як представника тієї або іншої соціальної групи. Статусна оцінка розкриває: а) статус у системі соціальної стратифікації, тобто стратифікацію загалом (стратифікаційна оцінка); б) статусну позицію “вищий”–“нижчий”–“рівний” (дистанційна оцінка); в) відповідність поведінки людини статусній нормі (рольова оцінка) [6: 70]. Статусні відношення “вищий”–“нижчий” виводяться зі статусно-маркованої ситуації, коли взаємодія учасників спілкування обумовлена нерівністю, яка їх з'єднує. Вищий може бути вищим тільки тоді, коли він зв'язаний з нижчим і навпаки. Бути рівним своїм чи чужим можна лише у відношенні до іншого рівного, свого або чужого. Кожна особа характеризується при цьому не абсолютно, не сама по собі, а тільки через співвідношення з іншими особами в конкретній ситуації [1: 10].

На думку В. Карасика, соціально-статусна ознака насамперед пов'язана з вокативністю, оскільки звертання, яке є регулятором спілкування, передбачає “статусне” налаштування поряд з емоційним, реєстровим та ін. Тому вибір мовцями вокативів символічно виражає відносини між представниками різних соціальних класів з неідентичними соціальними нормами поведінки [5: 65]. У вокативній системі мови можна виділити такі класи одиниць: 1) статусні: загальні і спеціальні вокативи; 2) дійктивні, виражені займенниковими іменниками; 3) антропонімічні; 4) емоційно-оцінні. Соціально-статусна ознака адресата мовлення найяскравіше виражена в першій групі вокативів, тому в статті аналізуємо саме її, а інші групи розглядатимемо принагідно.

Художня проза І. Франка, яка реалізує намір письменника “у більших або менших оповіданнях змалювати побут Галицької Русі в різних околицях, у різних суспільних верствах та родах занять” [15: т. 38: 484], дає широкі можливості для дослідження номінацій адресата мовлення як маркерів соціального статусу людини.

Суттєвими для дослідження ролі вокативів як засобу позначення соціальних позицій комунікантів є зміни, які запроваджує І. Франко в мовну побудову діалогу. Письменник розробив тип діалогу з мінімумом ремарок або зовсім без них [4: 17]. У зв'язку з цим зростає значення і роль номінацій адресатів мовлення в художній прозі – зокрема тих, які маркують соціальні позиції комунікантів. Дослідження комунікативних ситуацій, в яких позначена нерівність комунікантів “вищий/нижчий”, на матеріалі прозових творів І. Франка, дало змогу розкрити закономірності використання номінацій адресатів мовлення як маркерів соціального статусу особи.

Позиція “вищий соціальний статус адресата”. Статусна ознака (ознака соціального статусу людини) експліцитно міститься у значенні слів, які вживаються у функції звертання й виражають співвідносну позицію людини в соціальній ієрархії. Цей клас слів з висхідним статусним вектором можна назвати соціальними вокативами. Вони поділяються на дві групи: загальні пошанні вокативи та спеціальні.

1. Загальні пошанні вокативи або гоноративні апелятиви, за іншою термінологією, – це такі форми, які виражають повагу мовця до адресата. Загальні вокативи

є універсальною формою етикетного контакту рівних або нерівних за статусом людей, знаком спілкування на соціальній дистанції. Вони мають автоматизований характер і відповідають вимогам мовленнєвого етикету. До них належать: *пане/пані, паничу/панно* та похідні від них. Ці вокативи можуть поєднуватися з присвійними займенниками і оцінними прикметниками, а також самі містити оцінне значення. Аналіз вживання таких номінацій адресата мовлення, в ситуаціях з висхідним статусним вектором дав змогу виявити певні закономірності.

Скажімо, у звертанні слуг до панів (адресати з вищим соціальним статусом) використовуються переважно складені назви особи (словосполучення з атрибутивними компонентом “ясна пані”, “ясновельможна пані”), наприклад:

– *Та що, ясновельможна пані!* – *заклопотано промовив Дем'янюк і рад-не-рад пішов до покою пані Олімпії* [15: т. 19: 236].

Як правило, пропуск подібних означень свідчив про певне напруження в комунікативній ситуації, що підтверджують і ремарки автора:

– *Що ви, пані!* – *з якимось переляком скрикнула Гапка, забувши навіть про звичайну титалютуру* [15: т. 19: 169].

2. Спеціальні вокативи – номінальні звертання, які вміщують позначення титулу, звання, посади: *графі, графине, докторе, отче* та ін. У групі спеціальних вокативів експліцитно позначається соціально-статусна ознака, їх функція полягає в позначенні осіб, які займають престижні посади в суспільстві. Причому показником вияву більшої пошани є складена номінація (гоноративний вокатив і титул).

– *Прошу дуже, ласкавий пане судіє, і то тим більш, що мої гроші, як я вам сказав, уже знайшлися* [15: т. 22: 404].

Вживання однослівної номінації передбачає зміну комунікативних стратегій адресанта, спрямованих на збереження або підвищення свого статусу. Прикладом цього твердження є мовленнєва поведінка адвоката в діалозі з графом:

– *Ви, графе, ставите мене в клопітливе становище, – раптом споважнівши, відповів комірник.*

– *Я, графе, – сказав адвокат, випростовуючись і раптом поважніючи, – власне, думаю, що це і є дійсно громадянський обов'язок – допомагати загоювати ті рани, аніж допускати, щоб вони весь час ятрилася* [15: т. 17: 362].

Вищий соціальний статус може відображати і структура вокативної конструкції, наприклад:

– *В ваші руки, дорогий сусідо і вельмиповажний пане маршалку!* [15: т. 18: 131].

Багатокомпонентні вокативи, серед яких переважають: а) оцінний прикметник + пошанний вокатив; б) оцінний прикметник + присвійний прикметник + пошанний вокатив (або титул); в) пошанний вокатив + титул; г) титул + титул тощо – передають вищий соціальний статус адресата мовлення і більший вияв поваги до нього.

Деякі спеціальні вокативи розвивають подвійну вокативну систему – пряму і опосередковану. Подвійна вокативна система свідчить про високий соціальний

статус адресата і поширюється на монархів, вище дворянство, церковних ієрархів та чиновників [6: 197]. Номінації адресатів у подвійній вокативній системі можуть співіснувати (наприклад “графе” і “ексцеленціє”) або мати свою сферу вживання. У прозі І. Франка представлені такі номінації адресата мовлення з позитивним оцінним значенням, наприклад:

– *Ексцеленціє... я не маю претензії на високу посаду... я на найменшій готов щиро і чесно... – осмілюся промовити Калинович, у якого лагідніший тон намісника знов збудив деяку надію. Та бідолаха знов не в ті двері попався* [15: т. 21: 371].

– *Моя племінниця, ексцеленціє, Регіна Кисилевська, донька моєї незабутньої Касі, – сказала пані Дреліхова, знайомлячи графа з Регіною <...>* [15: т. 17: 372].

Як бачимо, опосередкований вокатив *ексцеленціє* (лат. *excellentia* – “вищість, перевага”) створює подвійну систему з такими назвами адресатів як “граф”, “намісник” і в таких ситуаціях є усталеним при звертанні адресантів з нижчим соціальним статусом.

У прозі І. Франка знаходимо подібні номінації, утворені за допомогою слів латинської мови, наприклад:

– *Я хотів просити вас, clarissime – зачав патер, зупиняючись край порога, – щоб ви вислухали мене. Я хотів де об чім з вами побесідувати...* [15: т. 16: 300].

– *А, reverendissime! – закричав з-під якоїсь повітки отець Чимчикевич, здалека побачивши патера Гаудентія, як сей вилізав з брички* [15: т. 16: 317].

Індексом соціальної нерівності в мовленні постає використання тих самих пошаних та спеціальних вокативів. Наприклад, у діалозі капітана з рядовим солдатом знаходимо:

– *Мельдую покійно, пане капітане, що я є. <...>, – Як рідна мати, пане капітане!; – Сварив, пане капітане; – Вже, пане капітане; – Слухам, пане капітане!* [15: т. 19: 20].

Подібні вокативи в репліках-відповідях солдата, що використовуються не з метою адресації, а для етикетного оформлення мовлення, виражають соціально-рольові відношення між членами комунікативного акту, а саме: нижчий статус адресата (солдата) і вищий адресанта (капітана). Вища соціальна позиція капітана дає йому змогу встановлювати психологічний тон спілкування (*Не мельдуй, говори попросту!*). Незважаючи на неофіційність умов комунікації і тему, солдат чітко дотримується офіційності: часто використовує стандартизований вокатив, формули ввічливості.

Отже, переважна більшість назв адресатів мовлення з висхідним статусним вектором мають кодифікований (автоматизований) характер, тобто відображають певні усталені норми в суспільстві щодо їх вживання, яких повинні дотримуватись адресанти з нижчим соціальним статусом. Найтипівішими серед лексико-семантичних груп вокативів для позначення вищого соціального статусу адресата є: пошанні етикетні форми та спеціальні вокативи. Визначальними також є структура вокативів та частотність їх вживання у мовленні адресанта.

Позиція “нижчий соціальний статус адресата”. Спеціальних вокативів, які б позначали нижчу соціальну позицію адресата, в українській мові немає. Офіційне спілкування передбачає звертання до підлеглих на прізвище, а в неофіційному використовуються переважно антропонімі, дейктичні та емоційно-оцінні (пейоративні) вокативні класи:

– *Слухай, **Калинович**, – перервав йому намісник остро, морщачи брови, – не говори мені про свою щирість і чесність... Розумієш, Калинович?* [15: т. 21: 371].

– *Ах **ти, огіднику!** – лютилася пані. <...>* [15: т. 19: 217].

Серед загальних вокативів найчастіше використовуються назви на позначення професії чи роду занять, а також вокативи на позначення статі, віку, наприклад:

– *Альо, **старости**, беріть свій хліб і забирайтеся з богом до дідька* [15: т. 22: 250].

– *Хулиш, **ковалю**, бога ображуєш, от таке говорючи! – Ледве промовив о.Нестор* [15: т. 19: 202].

– *Слухайте, **чоловіче**. Говорю вам по щирости і нічого від вас не хочу за сю раду. Не дайте себе обдурювати!* [15: т. 20: 304].

Аналіз текстів показав, що гоноративні вокативи при звертанні до адресата з нижчим соціальним статусом (селян, слуг) вживаються дуже рідко і то в ситуаціях звертання до них представників інтелігенції, міщан, наприклад:

– *Слухайте, **пане Баране**, будьте ласкаві замовити мені фіакра* [15: т. 20: 282].

– *Що ж, **пане Яремчишин**, – каже, – коли так, то треба щось міркувати* [15: т. 16: 261].

– *Прошу вас, **пане господарю**, злізайте і не доводіть мене до злости* [15: т. 20: 304].

В асиметричних ситуаціях з низхідним статусним вектором перевага надається однокомпонентним загальним вокативам на позначення статі, віку, фаху, займенниковим іменникам або ж нульовій номінації. Члени групи вищого посадового рангу мають більшу свободу при виборі назв адресата з нижчою соціальною позицією (адже вони не кодифікуються етикетними нормами), завдяки чому можуть довільно встановлювати психологічний тон спілкування з підлеглим, виражаючи свої позитивні чи негативні почуття до нього символічно.

Позиція “рівні соціальні статуси комунікантів”. За допомогою широкої палітри номінацій адресатів мовлення І. Франкові вдається показати належність комунікантів, рівних за статусом, до певного соціального стану. У випадку симетричних соціальних позицій найчастіше вживаються такі групи номінацій адресата мовлення:

1. Назви осіб за їх стосунками до інших у мікрогрупі: *брате, побратиме, друже, приятелю, товаришу та ін.:*

а) соціальна група “інтелігенти”:

– *Дуже гарні слова, **братику**, дуже гарні, – промовляв Тадзьо, плещучи Калясантого по плечі* [15: т. 19: 252].

– *Ні, друже*, – сказав він. – *Куди мені тепер до писання? Чоловік у школі і поза школою має таку масу праці* [15: т. 16: 197].

– *Забагато честі для мене, панове товариші*, – жартівливо відказав Владко. – *Я не претендую на прославлення вашого балу* [15: т. 17: 363].

б) соціальна група “військові”:

– *Не гнівайся, брате*, – мовив капітан від піхоти [15: т. 19: 78].

– *Не гнівайся, товаришу*, коли тебе запитаю, про кого властиво тут мова? [15: т. 19: 71].

в) соціальна група “робітники”:

– *Але господи борони, щоб я вас виганяв! Мої побратими любі*, раз я пристав до вас, то вже й не попустию вас, о те не бійтеся [15: т. 15: 313].

– *Що сумувати, браття*, – заговорив знову Андрусь, і голос його стався чимраз м’якший, – сум не допоможе [15: т. 15: 472].

– *Glück auf, товариші!* – гукають їм ті, що лишаються на версі, і звільна ями знов проковтують тисячі людей [15: т. 22: 194].

Ці вокативи притаманні соціальним групам, які позначені спільністю інтересів, стосунків – інтелігенції, військовим, студентам, робітникам. Подібні лексеми позначають дружні стосунки між комунікантами з різних соціальних верств, причому право на констатацію цих стосунків надається мовцеві з вищим статусом. Прикладом цього є вживання слова “*друже*” при звертанні професора до студента:

– *Борисе, друже*, – бо ти все-таки одинокий тепер друг мій (при тих словах він поцілував його в чоло), – стримайся ще якийсь час, кілька день, пару неділь! [15: т. 18: 345].

2. Гоноративні вокативи *добродію/добродійко, пане/пані, господине* тощо, у яких висвічується мимовільне вираження статусу особи за статевою ознакою. Ці вокативи узвичаїлись як увічлива форма згадування або звертання до людей, незалежно від їх соціального становища спочатку в інтелігентському, а пізніше й у селянському середовищі [11: 22].

а) соціальна група “інтелігенти”:

– *Даруйте, отче добродію*, але се потроха, здається мені, ваша помилка. Власне я боюся, що дехто з нас, інтелігентів, буде мати претенсію і охоту занадто багато повчати, моралізувати зібраних [15: т. 20: 363].

– *Я – русин, пане добродію*, і не соромлюся цього, – пишно промовляв цей вельмишановний пастир і представник народу [15: т. 17: 345].

в) соціальна група “селяни”:

– *Добродію*, – додав Ісаак зі сльозами в очах, – ви спасли нас із рук тих страшних людей, ви завели нас до села, ви, бодай ще на хвилю, врятували життя моєї Рухлі! [15: т. 22: 384].

– *Добрий день вам, господине Кирило!* – сказав Ісаак, входячи в хату [15: т. 14: 59].

– *Ні, панове*, – сказав Дум’як. – *Губернатор на свою руку не міг цього зробити* [15: т. 22: 225].

У творах Івана Франка спостерігаємо спроби вживання вокативів *пане/пані* як при звертанні до селян (інтелігенція, міщани, євреї), так і безпосередньо селянами. Якщо вокатив *панове* вживався для вияву пошани до громади в селянському середовищі, то використання *пане/пані, паничу/панно* викликає несхвалення або ж містить іронічне забарвлення, наприклад:

– *Добре, панно Олено!*

– *Кілько раз я вас уже просила не кликати мене панною, а ви все своє! Що я за панна? Я дівчина, не панна!* [15: т. 22: 391–392].

Гоноративний вокатив “*панно*” виявляється невідповідним при звертанні до сільської дівчини. Саме репліки-відповіді експлікують негативну реакцію адресата на звертання, пропонують для мовця варіант виходу з певної ситуації з метою ефективного продовження комунікації.

– *Нехай буде і по-вашому, пане Петрію!*

Те “пане” вимовляв завжди з особливим притиском і якимось дивним тоном, у котрім змішана була гірка іронія з ненавистю і погордою [15: т. 22: 333].

У цьому випадку гоноративний вокатив замість вияву пошани використовується для приниження адресата, про що і свідчать слова автора.

3. Інші групи загальних вокативів: 1) назви осіб за ознаками статі, доповнювані віковими характеристиками; 2) назви за спорідненістю та свояцтвом; 3) назви осіб за родом діяльності тощо. Як показує аналіз художньої прози, саме ці номінації осіб найчастіше використовуються в селянському середовищі, наприклад:

– *Не бійся, молодице, ти межи чесними людьми, нічо тобі злого не станеся!* [15: т. 14: 128].

– *Бувайте здорові, ковалю!* – сказав Деменюк [15: т. 19: 205].

– *Отак, куме, вже знов одного газди не стало в громаді, – гуторили між собою селяни на оборі* [15: т. 15: 231].

Письменник використовує значну кількість загальних вокативів, які вказують на рівність соціальних позицій комунікантів. Перевага надається однокомпонентним вокативним структурам у ситуації неофіційного спілкування та складеним – в офіційному. Вживання етикетних вокативів *пане, добродію* тощо в симетричних ситуаціях у сучасному українському суспільстві свідчить про неперервність мовних етикетних традицій.

Отже, категорія соціального статусу є семантичною категорією, планом змісту якої є соціальні відношення (рівність/нерівність) між учасниками спілкування, а планом вираження – система лінгвальних засобів, серед яких чільне місце займає номінація адресата мовлення. Розглянуті випадки вживання номінацій адресата мовлення у прозі І. Франка дають підстави зробити висновок, що їх функціонування становить певну організовану систему, у якій відбивалася характерна для західноукраїнського суспільства структура соціальних відносин.

Література:

1. Гольдин В. Обращение: теоретические проблемы. – Саратов, 1987.
2. Дудик П. Звертання, його граматичні категорії // Граматичні категорії української мови: Тези Всеукраїнської наукової конференції. – Вінниця, 2000.
3. Жанэ Д. Социальный подтекст языкового значения // Образные и экспрессивные средства языка (английского, немецкого, французского). – Ростов-на-Дону, 1986.
4. Жилко Ф. Мова Івана Франка. – К., 1949.
5. Карасик В. Категориальные признаки в значении слова. – Москва, 1988.
6. Карасик В. Язык социального статуса. – Москва, 2002.
7. Кон И. Социология личности. – Москва, 1967.
8. Копыленко М. Об этикете обращения // Страноведение и преподавание русского языка иностранцам. – Москва, 1972.
9. Кучеренко І. Вокатив як виразник функціонуючого члена речення і так зване звертання // Проблеми синтаксису: Праці міжвуз. наук. конф. з питань синтаксису. – Львів, 1963.
10. Макаров М. Этикетные и регламентные свойства обращений // Прагматические и семантические аспекты синтаксиса. – Калинин, 1985.
11. Панько Т., Білоус М. Слово в духовному житті нації. – К., 1995.
12. Рыжова Л. Коммуникативные функции обращения // Семантика и прагматика синтаксических единств. – Калинин, 1981.
13. Скаб М. Граматика апеляції в українській мові. – Чернівці, 2002.
14. Скаб М. Прагматичні функції номінацій адресата мовлення // Українська мова. – 2003. – № 2.
15. Франко І. Зібр. творів: У 50 томах. – К., 1976–1986.

Марія Щербак, Мирон Яким (Дрогобич)

Фразеопростір поеми Івана Франка “Мойсей”: концептуальний та експресивний аспекти

Творча спадщина І. Франка, отой його “духовний хліб і сіль” (І. Денисюк), – не оцінений національний скарб. А в ньому не меншим скарбом є Франкова поетична мова, що стала “живою схованкою” поетового духу і його колосального інтелекту. Попри, безперечно, вагомі зрушення у сучасному франкознавстві, вважаємо, що лінгвостилістичні студії над поетовими художніми текстами все ще перебувають на периферії. У цьому окресі виділяються вельми актуальними дослідження Франкового художнього мовлення, яке знаменувало нову епоху у розвитку національної літературної мови, але й досі належно не поціноване. Головно ця епоха була позначена могутнім Франковим інтелектом і витвореною ним у багатьох випадках принципово відмінною і національно акцентованою лінгвальною картиною світу, що може навіть претендувати – і в цьому не бачимо гіперболізації чи дослідницького пафосу – на роль універсальної національномовної матриці.